

УДК: 332.145:311.213.3:65.012.8
JEL C13, O18

О. Р. Кондра

Оцінювання стану продовольчої безпеки регіону

Розглянуто загальне становище й основні аспекти проблеми продовольчої безпеки Львівської області. Для цього оцінено сучасний стан продовольчої безпеки в регіоні. Зокрема, зроблено акцент на основних індикаторах (індикатор достатності споживання продуктів харчування, індикатор економічної доступності продуктів, рівень самозабезпечення, смність внутрішнього ринку окремих продуктів, продовольча незалежність за окремим продуктом), що свідчать про рівень продовольчої безпеки. Розглянуто та проаналізовано основні загрози продовольчій безпеці регіону. Запропоновано комплекс заходів для підвищення рівня продовольчої безпеки у Львівській області. Застосування запропонованих заходів у кінцевому підсумку створить належні умови для забезпечення людей якісними продуктами рослинництва і тваринництва, забезпечить продовольчу безпеку та належні умови для достойного життя, підвищення реальних доходів населення Львівської області.

Ключові слова: продовольча безпека, індикатори, доступність продуктів, достатність споживання, смність ринку, продовольча незалежність.

Питання продовольчої безпеки займає важливе місце в концепціях національної безпеки усіх розвинених країн. У зв'язку з прагненням України інтегруватися у європейське співтовариство проблема продовольчої безпеки набуває особливого значення. Як засвідчує світова практика, лише та держава, що може гарантувати забезпечення населення продуктами харчування в будь-яких умовах, здатна проводити незалежну політику.

В умовах формування регіональних продовольчих ринків продовольча безпека регіону має особливе значення, надто з огляду на посилення економічної самостійності регіонів, що передбачається різними варіантами проектів адміністративно-територіальної реформи в Україні. Продовольча безпека регіону залежить, по-перше, від можливості забезпечити пропозицію продовольства для населення регіону в достатній кількості, якості та асортименті, по-друге, від можливості різних груп населення придбати необхідну (раціональну) кількість продовольства високої якості. Завданням регіональних органів влади є забезпечення рівноправних умов для функціонування продовольчого ринку, зокрема створення реальних, а не декларативних можливостей продати свою продукцію усім виробникам, у тому числі і дрібним, боротьба з монополізацією продовольчого ринку перекупниками [1, с. 108-114].

Забезпечення продовольчої безпеки регіону є проблемою, яка щороку набирає все більшої актуальності. Диспропорції у виробництві сільськогосподарської продукції, низька її рентабельність, концентрація виробництва в господарствах населення, відсутність повноцінної та доступної інфраструктури аграрного ринку, критично низький рівень технічного забезпечення сільського господарства, невідповідність рівнів виробництва та споживання продуктів харчування в регіоні та відсутність на державному рівні прийнятої методики та затверджених індикаторів,

що характеризують рівень продовольчої проблеми регіону роблять це дослідження надзвичайно актуальним.

Питанню продовольчої безпеки присвячено достатньо велику кількість праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців-економістів, а саме: П. В. Борщевський, Б. В. Губський, Л. В. Дейнеко, А. О. Дігтяр, А. О. Коваленко, П. І. Коренюк, Д. Ф. Крисанов, В. М. Микитюк, О.В. Скидан, Е. І. Шелудько, В. М. Шкаберін, О. В. Щєбаніна та інші. У своїх працях вони досліджували теоретичні аспекти продовольчої безпеки, її структуру та методи оцінки. Проте низка питань залишається невирішеною: потребують додаткових досліджень і розробки шляхи та інструменти підвищення продовольчої безпеки країни, забезпечення її на більш високому рівні.

Метою статті є оцінювання стану продовольчої безпеки Львівської області на основі аналізу значень і динаміки основних індикаторів, а також надання рекомендацій щодо підвищення рівня продовольчої безпеки на регіональному рівні.

Процес формування продовольчої безпеки країни має комплексний характер і пов'язаний з макроекономічним розвитком держави загалом та її регіонів. Згідно з чинним законодавством України, продовольча безпека визначається як захищеність життєвих інтересів людини, що виражається в гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування для підтримання її звичайної життєвої діяльності. Продовольча безпека має тісний зв'язок з внутрішніми чинниками (розвиток аграрної сфери, продовольча забезпеченість країни) та зовнішніми чинниками (глобальна продовольча проблема, зовнішньоекономічна політика держави) [2, с. 97].

При оцінюванні стану продовольчої безпеки Львівської області взято за основу «Методику визначення основних індикаторів продовольчої безпеки», що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.07 №1379 «Деякі питання продовольчої безпеки» [2].

Індикатори продовольчої безпеки, згідно із проектом закону України «Про продовольчу безпеку», – це характеристика рівня та структури споживання населенням основних харчових продуктів, їх економічної доступності, ємності внутрішнього ринку продовольства, достатності державних продовольчих ресурсів і продовольчої незалежності [4].

Ми вважаємо, що «індикатори продовольчої безпеки» доцільно визначати не як «характеристику», а як «показники» рівня та структури споживання населенням основних харчових продуктів, їх економічної доступності, ємності внутрішнього ринку продовольства, достатності державних продовольчих ресурсів і продовольчої незалежності, якості та безпеки продовольства, рівня розвитку аграрного сектора економіки.

Для оцінювання стану продовольчої безпеки Львівської нами було вибрано чотири основних індикатори, а саме: забезпечення раціону людини основними видами продуктів, економічна доступність продуктів, ємність внутрішнього ринку окремих продуктів, продовольча незалежність за окремим продуктом.

Одним з основних індикаторів рівня продовольчої безпеки є забезпечення раціону людини основними видами продуктів (табл. 1), що визначається

Таблиця 1

Розрахунок індикатора достатності споживання продуктів харчування населенням Львівської області за 2007-2012 рр.

Продукт, одиниця виміру	Раціональна норма, кг	Індикатор достатності споживання, раз/рік					
		2007	2008	2009	2010	2011	2012
Хліб і хлібопродукти (за рік / особа), кг	101	1,17	1,18	1,14	1,03	1,04	0,99
М'ясо та м'ясопродукти (за рік / особа), кг	80	0,5	0,56	0,57	0,57	0,57	0,58
Молоко та молочні продукти (за рік / особа), кг	380	0,66	0,62	0,57	0,55	0,55	0,6
Яйця (за рік / особа), шт.	290	0,79	0,82	0,86	0,92	0,99	0,99
Риба та рибопродукти (за рік / особа), кг	20	0,61	0,74	0,61	0,57	0,54	0,55
Овочі та баштанні культури (за рік / особа), кг	161	0,79	0,80	0,76	0,78	0,92	0,92
Плоди та ягоди (за рік / особа), кг	90	0,44	0,47	0,48	0,51	0,51	0,53
Картопля (за рік / особа), кг	124	1,28	1,25	1,36	1,25	1,43	1,41
Цукор (за рік / особа), кг	38	0,96	1,03	0,94	0,89	0,96	0,97
Олія та інші рослинні жири (за рік / особа), кг	13	1,12	1,12	1,25	1,21	1,13	1,09

Розраховано автором на основі [5].

як співвідношення між фактичним споживанням окремого продукту та його раціональною нормою.

Оптимальною вважається ситуація, коли фактичне споживання продуктів харчування особою впродовж року відповідає раціональній нормі, тобто коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці.

Баланс споживання основних продуктів харчування свідчить, що у Львівській області по більшості основних видів продовольства фактичне споживання перебуває нижче раціональних норм. Низький рівень споживання продуктів харчування обумовлюється як недостатніми обсягами виробництва сільськогосподарської продукції, так і низькою платоспроможністю населення, особливо певних соціальних груп.

Найбільше відставання від раціонального споживання, приблизно на 40-45% менше, спостерігалось по м'ясу, молоці, рибі, плодах і ягодах.

За трьома продовольчими групами, а саме: «хліб і хлібопродукти», «картопля», «олія та інші рослинні жири», фактичне споживання перевищило раціональну норму. Таке перевищення є свідченням незбалансованості харчування населення, яке намагається забезпечити власні потреби за рахунок економічно доступніших продуктів.

Спостерігається низький рівень споживання продуктів тваринного походження в раціоні населення. Основну частину калорій українці споживають разом із продукцією рослинного походження.

Важливим індикатором, що дає можливість оцінити рівень продовольчої безпеки регіону, є індикатор економічної доступності продуктів, що

Таблиця 2

Розрахунок індикатора економічної доступності продуктів харчування населенню Львівської області за 2007-2012 рр.

Рік	Сукупні витрати, грн	Витрати на харчування, грн	Індикатор економічної доступності продуктів, %
2007	1 829,3	976,71	53
2008	2 639,3	1408,90	53
2009	2 828,7	1554,78	55
2010	3 153,1	1767,63	56
2011	3 424,3	2062,22	60
2012	3594	2078,59	58

Розраховано автором на основі [5].

визначається як частка сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств (табл. 2). Граничним (пороговим) критерієм для зазначеного показника вважається його 60% рівень.

Населення Львівської області приблизно 60% (граничний рівень) коштів витрачає на харчування. Причому для економічно розвинених держав цей показник коливається від 10 до 15%, у Словенії населення витрачає на їжу 17% усіх витрат, а в Польщі – близько 30% коштів власного бюджету. Тому такий високий показник свідчить про загрозу продовольчій безпеці регіону [6, с. 63-64].

Необхідність забезпечення продовольчої безпеки регіону вимагає підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення, що передбачає використання державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та вживання заходів контролю імпортової продукції задля захисту власних виробників від іноземної конкуренції.

Оцінку рівня самозабезпеченості регіонів основними продовольчими товарами доцільно здійснювати за показниками виробництва та споживання продовольства в розрахунку на одну особу (табл. 3).

Аналізуючи наведену таблицю, ми можемо побачити, що підприємства Львівщини здатні забезпечити населення необхідними продуктами харчування. Проте виробництво хліба, яєць, плодів і ягід дещо відстає

Таблиця 3

Рівень самозабезпечення населення Львівської області основними видами продовольства за 2007-2012 рр.

Продукт	Коефіцієнт самозабезпечення, %					
	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Хліб і хлібопродукти	25,1	24,7	24,5	26,6	25,4	22,8
М'ясо та м'ясопродукти	95,8	92,6	92,7	98,3	100,9	100,6
Молоко та молочні продукти	126,6	122,3	122,6	122,4	119,3	108
Яйця	97,8	90	89,6	85	74,6	71,2
Риба та рибпродукти	5164	3919	5082	1099	3426	4036,7
Овочі та баштанні культури	91,6	83,5	83,7	77	78,4	77,2
Плоди та ягоди	133	128,5	132,1	128,5	125,2	125
Картопля	375,2	345,1	349,7	350,2	403,8	413,7

Розраховано автором на основі [5].

від норми споживання. Хлібопекарська галузь задовольняє споживачів тільки на 1/3, крім того, офіційною статистикою не враховуються обсяги випікання хліба невеликими пекарнями, супермаркетами та домашніми господарствами. За даними представників хлібопекарської галузі, зараз близько 40-60% виробництва хліба перебуває у тіні, що позначається на його якості та ціновій політиці.

Коефіцієнт самозабезпечення плодами і ягодами населення досить високий, проте в повному обсязі забезпечення відбувається за рахунок ввезення цього товару з інших областей і країн (абрикоси, персики, банани, ананаси, кавуни тощо).

У регіоні триває тенденція до зменшення обсягів споживання населенням окремих продуктів харчування. Так, зниження середньодушового споживання призводить до скорочення ємності внутрішнього ринку (табл. 4). Індикатор ємності внутрішнього ринку розраховується як добуток річного середньодушового споживання певного продукту та середньорічної чисельності населення і є важливою складовою для складання балансів попиту і пропозиції та визначення продовольчої незалежності за окремим продуктом.

Порівняно з 2007 р., у 2012 р. відбулось збільшення ємності внутрішнього ринку по більшості продовольчих груп (м'ясні продукти на 19,2%, яйця – 24,1%, овочі – 15,4%, плоди та ягоди – 20,7% і картопля на 9,1%). Разом з тим зниження середньодушового споживання призвело до скорочення ємності внутрішнього ринку у 2012 р. порівняно з 2007 р., за такими групами продовольства: «хліб і хлібопродукти», «молоко та молочні продукти», «риба та рибопродукти» на 11,6%, 10,6%, 11,5% відповідно.

Ще одним важливим індикатором для оцінювання стану продовольчої безпеки Львівської області є продовольча незалежність за окремим продуктом, що визначається як співвідношення між обсягом імпорту окремого продукту у натуральному виразі та ємністю його внутрішнього ринку.

У Львівській області у 2012 р., як і в попередні роки, задоволення потреб населення в життєво важливих продуктах харчування здійснюється

Таблиця 4

Розрахунок індикатора ємності внутрішнього ринку Львівської області за 2007-2012 рр., тонн

Продукт	Індикатор ємності внутрішнього ринку						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012 до 2007%
Хліб і хлібопродукти	304,6	304,7	294,2	266,9	269,3	269,3	88,4
М'ясо та м'ясопродукти	102,8	114,3	115,8	116,9	115,4	122,5	119,2
Молоко та молочні продукти	642,3	597,9	556,7	536,2	527,9	574,5	89,4
Яйця	589,7	608,4	637,8	677,6	729,8	731,8	124,1
Риба та рибопродукти	31,3	37,8	31,1	28,8	27,5	27,7	88,5
Овочі та баштанні культури	325,9	328,2	311	321,2	375,8	376	115,4
Плоди та ягоди	100,8	107,1	109,7	115,9	116,7	121,7	120,7
Картопля	405,9	397	430	393,5	452,1	442,9	109,1
Цукор	93,6	100,5	91,8	86,3	92,6	93,5	99,9
Олія та інші рослинні жири	37,4	37,1	41,6	40	37,4	36,1	96,5

Розраховано автором на основі [5].

переважно за рахунок продукції вітчизняного виробництва, окрім тих видів продовольства, що у регіоні не виробляються або виробляються в невеликій кількості.

Розрахунок показників імпортозалежності свідчить, що Львівська область має значну потребу у продукції сільського господарства та харчової промисловості для задоволення внутрішніх потреб (табл. 5). Насамперед це м'ясо, риба (частка імпорту за цими групами у загальному споживанні дуже висока при 30% пороговому критерії цього індикатора). Проте імпорт таких товарних груп, як зерно, борошно, кукурудза, цукор і цукровий буряк і продукція тваринництва можна вважати економічно необґрунтованим з огляду на ресурсний потенціал області. За умови налагодження вирощування та виробництва цих видів аграрної продукції в необхідних обсягах область спроможна забезпечити регіональну продовольчу безпеку.

На наш погляд, основними загрозами продовольчій безпеці регіону є:

- незбалансоване споживання продуктів харчування населенням. Відзначається недоїдання за такими групами продовольства, як м'ясо, молоко, риба, плоди та ягоди;
- висока диференціація рівня життя населення за соціальними групами;
- економічна недоступність продовольства через невисокі та нестабільні доходи населення, зростання споживчих цін на продовольчі товари швидшими темпами, ніж доходи населення. У 2012 р. ціни зросли

Таблиця 5

Розрахунок продовольчої незалежності за окремим продуктом (імпортозалежність) у Львівській області за 2007-2012 рр.

Рік	Продовольчі товари					
	Хлібобулочні та кондитерські вироби з борошна	М'ясо та м'ясопродукти	Молоко та молочні продукти	Риба і ракоподібні	Олія соняшникова	Цукор
Імпорт продуктів, т						
2007	3,4	2 108,3	102,3	1 914,3	5,2	0,1
2008	7,2	101 903,8	672,4	5 840,6	–	0,6
2009	79,5	86 808,9	8,8	4 527,7	–	–
2010	275,8	81 589,1	241,3	2 610,1	–	1,5
2011	269,2	92 166,4	78,4	2 731,1	–	2,5
2012	260,5	121 201,2	36,1	2 483,6	–	2
Ємність внутрішнього ринку, т						
2007	304,6	102,8	642,3	31,3	37,4	93,6
2008	304,7	114,3	597,9	37,8	37,1	100,5
2009	294,2	115,8	556,7	31,1	41,6	91,8
2010	266,9	116,9	536,2	28,8	40	86,3
2011	269,3	115,4	527,9	27,5	37,4	92,6
2012	269,3	122,5	574,5	27,7	36,1	93,5
Відсоток імпортозалежності, %						
2007	1,1	2050,9	15,9	6116	13,9	0,1
2008	2,4	89154,7	112,5	15451,3	–	0,6
2009	27	74964,5	1,6	14558,5	–	–
2010	103,3	69793,9	45	9062,8	–	1,7
2011	100	79866,9	14,9	9931,3	–	2,7
2012	97,6	98939,8	6,3	6879,8	–	2,1

Розраховано автором на основі [5].

практично вдвічі, порівняно з 2007 р. на такі групи товарів, як хліб, м'ясо, яйця, риба, а от на продукцію рослинного походження по деяких групах залишились незмінними чи знизилась;

- неможливість здобуття екологічно безпечної для здоров'я продовольчої продукції, низький рівень якості та безпеки продовольства;
- імпортозалежність регіону за окремими продуктами харчування. Найбільше область імпортує м'ясо та харчові м'ясні продукти, рибу і ракоподібні;
- недосконалість системи контролю якості. Державні органи не повністю виконують функції щодо контролю якості продуктів харчування;
- екстенсивний спосіб сільськогосподарського виробництва в регіоні.
- економічні та політичні кризи та їх очікування, що провокують ажіотажний попит населення на продукти першої необхідності, здатний дестабілізувати ринок;
- відсутність мотивації до праці у сільських товаровиробників, безробіття, бідність, занепад соціальної інфраструктури сіл, особливо віддалених від великих міських поселень;
- поглиблення демографічної кризи сільського населення.

Таким чином, існують реальні та потенційні загрози продовольчій безпеці Львівської області, як і всієї держави. Для підвищення рівня продовольчої безпеки необхідно вжити комплекс заходів, а саме:

- здійснити організаційно-економічні зміни у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції;
- забезпечити стійке зростання виробництва і підвищити доступ для споживачів продуктів рослинництва, тваринництва;
- сформуванати механізм регулювання дії на виробництво і торгівлю продовольчими товарами на міжнародному і національному рівнях;
- ввести нормативні торговельні націнки для підприємств оптової і роздрібної торгівлі в частині реалізації продуктів першої необхідності;
- об'єднати дрібні колективні селянські господарства у великі об'єднання в межах районів області;
- розвивати агропромисловий комплекс шляхом формування нових економічних відносин, створення механізму державного регулювання процесів, що відбуваються на шляху від виробництва сільськогосподарської продукції-сировини до кінцевої реалізації готових продуктів;
- підвищити рівень екологічності та якості продукції шляхом стимулювання біологічного виробництва екологічно безпечного продовольства, впровадження біотехнологій, здійснення державного контролю за якістю продукції, сертифікація продукції згідно з міжнародними стандартами якості;
- чітко розмежувати повноваження та взаємодію органів державної влади та органів місцевого самоврядування у забезпеченні продовольчої безпеки;
- залучити провідних фахівців до участі в процесі удосконалення нормативно-правової бази та у розробці нових законопроектів стосовно розвитку галузі;
- розробити механізми ефективного кредитування сільськогосподарських виробників;

- здійснити перехід до використання європейських інструментів державної допомоги виробникам сільськогосподарської продукції;
- удосконалити статистичні методи спостереження, збору й аналізу інформації про виробництво і споживання продуктів харчування;
- впровадити європейський досвід аграрної політики в практику України та регіонів, що включає державне регулювання кількості і якості виробленої продукції шляхом контролю за організаційно-економічною структурою виробництва, а також управління технічним прогресом у сільському господарстві через систему наукових установ або закладів освіти, професійного навчання, підвищення кваліфікації, надання консультативної допомоги фермерам; технічне та комерційне обслуговування за допомогою державних закупівель, державних оптових ринків, ветеринарне обслуговування та кредит.

З огляду на проведене дослідження застосування запропонованих заходів у кінцевому результаті створить належні умови для забезпечення людей якісними продуктами рослинництва і тваринництва, забезпечить продовольчу безпеку та належні умови для достойного життя, підвищення реальних доходів населення Львівської області.

Список використаних джерел

1. Корчун В. С. Продовольча безпека в Україні і зовнішньоекономічна кон'юнктура / В. С. Корчун // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Міжнародні відносини. – 2008. – №6. – С. 108-114.
2. Кліменко О. В. Напрями забезпечення продовольчої безпеки України / О. В. Кліменко, А. С. Ромашко // Економічні проблеми сталого розвитку : зб. тез доповідей Міжнародної наук-практ. конф., присвяченої 20-річчю наукової діяльності факультету економіки та менеджменту. – Суми : Вид-во СумДУ, 2012. – Т. 8. – С. 97-98.
3. Деякі питання продовольчої безпеки [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 р. №1379. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-p>
4. Проект закону України «Про продовольчу безпеку України» від 28.04.2011 № 8370-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua
5. Інформація з Офіційного сайту Головного управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://lv.ukrstat.gov.ua/>
6. Олійник В. О. Сучасний стан та механізм реалізації державної продовольчої політики України / В. О. Олійник // Державне будівництво [зб. наук. пр. Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України]. – Харків, 2012. – Вип. 1. – С. 55-83.

References

1. Korchyn, V. S. (2008). Prodovol'cha bezpeka v Ukraini i zovnishn'oeconomichna kon'yunktura [Food security in Ukraine and foreign economic situation]. *Naukovyy visnyk Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky. Seriya: Mizhnarodni vidnosyny* – Scientific Bulletin of Lesia Ukrainka Volyn National University. Series: International relations, 6, 108-114. [in Ukrainian].
2. Klimenko, O. V., & Romashko, A. S. (2012). Napryamy zabezpechennya prodovol'choyi bezpeky Ukrainy [Directions of food security insuring of Ukraine]. In *Zbirnyk tez dopovidey Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, prysvyachenoyi 20-richchyu naukovoyi diyal'nosti fakul'tetu ekonomiky ta menedzhmentu Sums'koho derzhavnoho universytetu* [Collection of abstracts of the International Scientific Conference devoted to the 20th anniversary of scientific activity of the Faculty of Economics and Management Sumy State University]: Vol. 8 (pp. xx-xx). Sumy. [in Ukrainian].
3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007). Deyaki pytannya prodovol'choyi bezpeky [Some issues of food security]. Resolution on 2007, December 5, 1379. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-p>

4. Supreme Council of Ukraine (2011). *Pro prodovol'chu bezpeku Ukrayiny [On food safety of Ukraine]*: Draft Law of Ukraine, adopted on 2011, April 28, 8370-1a. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Main Department of Statistics in Lviv Region (n.d.). Retrieved from <http://lv.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
6. Oliynyk, V. O. (2012). Suchasnyy stan ta mekhanizm realizatsiyi derzhavnoyi prodovol'choyi polityky Ukrayiny [Current status and mechanism of realization of state food policy of Ukraine]. In *Derzhavne budivnytstvo [State Building]*: Vol. 1 (pp. 55-83). Kharkiv: Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. [in Ukrainian].

Kondra O. R. Assessment of food security in the region.

The issue of food security is very important in the concepts of national security of all advanced countries. Against a backdrop of regional food markets food security in the region is of particular importance. The goal of investigation is to assess the status of food security Lviv region by analyzing the values and dynamics of main indicators, and providing recommendations to enhance food security at the regional level.

Assessment of food security in the region is based on such indicators as : indicator of the adequacy of food consumption, an indicator of economic affordability of products, the level of self-sufficiency, the domestic market of certain products, food independence for the individual products.

The investigation is showed that in the Lviv region there is a low level of consumption of animal products in the diet of the population. The main of the calories consumed with Ukrainian products of plant origin. The population of Lviv region, approximately 60% (threshold) being spent on food. However, self-sufficient in food businesses Lviv is quite high. Also in 2012 there was an increase in capacity of the domestic market for most food groups in comparison with 2007. Dependence on imports is very high in certain food groups.

To increase the food security of the Lviv region should: implement organizational and economic changes in the production and sale of agricultural products, introduce regulations for trade margins of wholesale, retail sale of products in terms of basic necessities, combine small collective farms into large volume 'unity within districts, provide the minimum guaranteed purchase prices that producers provide high profitability and its expansion, improve environmental performance and product quality, attract leading experts to participate in the improvement of the legal framework and the development of new legislation on the development of the industry, implement the transition to the use of European instruments of state aid to agricultural assistance to implement the European experience of agricultural policy in the practice of Ukraine and regions, etc.

In view of results of the conducted investigation, proposed measures will ultimately create the right conditions for people of high quality crop and livestock products, ensure food security and proper conditions for a decent life and raising real incomes of Lviv region.

Key words: food security, indicators, availability of products, adequacy of consumption, market capacity, food independence.

Кондра О. Р. Оценка состояния продовольственной безопасности региона.

Рассмотрены общее положение и основные аспекты продовольственной безопасности Львовской области. Для этого проведена оценка современного состояния продовольственной безопасности в регионе. В частности, осуществлено акцент на основных индикаторах (индикатор достаточности потребления продуктов питания, индикатор экономической доступности продуктов, уровень самообеспечения, емкость внутреннего рынка отдельных продуктов, продовольственная независимость за отдельным продуктом), свидетельствующие об уровне продовольственной безопасности. Рассмотрены и проанализированы основные угрозы продовольственной безопасности региона. Предложен комплекс мер по повышению уровня продовольственной безопасности во Львовской области. Применение предложенных мероприятий в конечном итоге создаст надлежащие условия для обеспечения людей качественными продуктами растениеводства и животноводства, обеспечит продовольственную безопасность и надлежащие условия для достойной жизни, повышение реальных доходов населения Львовской области.

Ключевые слова: продовольственная безопасность, индикаторы, доступность продуктов, достаточность потребления, емкость рынка, продовольственная независимость.

Кондра Ольга Романівна – старший викладач кафедри економіки та підприємства Прикарпатського інституту імені М. Грушевського Міжрегіональної академії управління персоналом (e-mail: zirka22@bigmir.net).

Надійшло 10.11.2014 р.